

Wethouder grotestedenbeleid Dordrecht: **"SAMEN WERKEN AAN LEEFOMGEVING"**

"Ja, een stad is een boek waarin men eindeloos bladeren kan, waaraan dagelijks nieuwe pagina's worden toegevoegd en elders de inkt vergeelt, het papier verstuift op de zwarte wind van de tijd".

Deze strofen van de Dordtse dichter Cees Buddingh sieren de stadsvisie die de gemeente Dordrecht opstelde om gelden uit het grotestedenbeleid (GSB) te verwerven. Dordrecht (120.000 inwoners) pakt haar grote problemen voortvarend aan. Voor het opknappen van de wijk Wielwijk kreeg de stad in 1997 de landelijke Stadsvernieuwingsprijs. Maar "Wielwijk vernieuwt verder" volgens GSB-wethouder Erik van Heijningen.

Wat was er zo bijzonder aan het opknappen van de wijk Wielwijk dat Dordrecht daarvoor de Stadsvernieuwingsprijs ontving?

Van Heijningen: "We hebben die prijs vooral gekregen voor de manier waarop we samen met bewoners, woningcorporaties en andere organisaties de achteruitgang in de kwaliteit van de leefomgeving hebben aangepakt.

We hebben ons daarbij niet beperkt tot fysieke opgaven als woningen opknappen en de openbare ruimte verbeteren, maar onszelf ook sociale en economische opgaven gesteld. Inmiddels is die integrale aanpak regel geworden in het grotestedenbeleid. In Wielwijk zijn we overigens niet opgehouden, Wielwijk vernieuwt verder."

In welk opzicht?

Van Heijningen: "We zijn nu bijvoorbeeld bezig met de revitalisering van het Admiraalsplein. Daarmee proberen we Wielwijk een echt hart te geven. Daar ontbrak het aan. Het winkelcentrum en de bijbehorende flats verloederden. De belegger die ze in zijn bezit had, deed er niets aan en gebruikte ze als speculatieobject. Daarom heeft de gemeente die flats opgekocht voor 15 miljoen gulden. Het gebied wordt nu geherstructureerd in samenwerking met Ahold en corporatie WOONdrecht. De drie partijen hebben één doel: het centrum opknappen en een plek geven in de wijk. Daarvoor wordt het winkelbestand geherstructureerd, komen er koopwoningen met bijzondere architectuur en een woonzorgcomplex, en worden er voorzieningen geconcentreerd zoals een buurthuis, een gezondheidscentrum, ouderenvoorzieningen, politie en kinderopvang. Zo moet de wijk een kloppend hart krijgen."

Koopwoningen. In elke naoorlogse herstructureringswijk wordt tegenwoordig aan woningdifferentiatie gedaan. Alsof er ineens contacten tussen sociale klassen ontstaan als je ze in één wijk bij elkaar laat wonen. Uit onderzoek blijkt dat de hogere inkomens weinig binding met de wijk krijgen. Ze werken buiten de wijk, doen er geen boodschappen, sturen er hun kinderen niet naar school, onderhouden hun sociale contacten elders, enzovoort.

Van Heijningen: "Dat een eenzijdige woningvoorraad van alleen goedkope huurwoningen leidt tot een eenzijdige bevolkingssamenstelling, die niet goed is voor een wijk, betwijfelt niemand. Daarom is woningdifferentiatie ook geen punt van discussie. Wel moet je je goed afvragen wat voor koopwoningen je bouwt en voor wie ze bestemd zijn. In de wijken waar wij woningdifferentiatie toepassen krijgen de zittende bewoners nadrukkelijk voorrang. Voor het behoud of de versterking van de sociale cohesie in een wijk is het volgens ons essentieel dat de huidige bewoners de kans krijgen om binnen de wijk van een huurhuis door te stromen naar een koophuis. Wij willen voorkomen dat mensen die eigenlijk in de buurt willen blijven wonen, weggaan omdat ze er geen koophuis kunnen vinden."

Een bijzonder project in Wielwijk is de Short Stay Facility. Wat houdt dat in?

Van Heijningen: "Toen het verzorgingshuis Wielborgh leeg kwam, heeft WOONdrecht dat geschikt gemaakt voor mensen die voor korte tijd woonruimte nodig hebben. Dat kunnen mensen zijn die tijdelijk hun huis uit moeten vanwege een

Erik van Heijningen (1961) studeerde rechten in Leiden en werkte bij de Raad van State. Daarna volgde hij een opleiding in de rechterlijke macht. In die periode werkte hij in Rotterdam-West een jaar lang als agent en rechercheur. Vervolgens werd hij officier van justitie. Hij was acht jaar gemeenteraadslid. Sinds 1998 is hij wethouder financiën, economische zaken, grondbedrijf en grotestedenbeleid in Dordrecht.

renovatie, alleenstaande moeders, of mensen die in Dordrecht werken maar er nog geen huis hebben. Vandaar de naam Short Stay Facility. Er zijn circa tweehonderd kamers met alleen eigen sanitair en een kookplaat. Op de begane grond zijn allerlei facilitaire bedrijfjes zoals een bakkerij, een kapper, een wasserette, een eetgelegenheid, een schoonmaakdienst en een hoveniersbedrijfje. Die voorzieningen moeten het wonen daar aantrekkelijk maken. De bedrijfjes worden gerund door Stichting De Plint, een samenwerkingsverband van corporatie WOON-drecht, het Da Vinci College en de gemeente. Er werken zo'n tachtig mensen die een beschermde werkomgeving nodig hebben. Het Da Vinci College ontwikkelt hier een vorm van praktijkgericht beroepsvoorbereidend onderwijs die hopelijk in de toekomst nog eens een officiële status krijgt. De Short Stay Facility is een aardig voorbeeld van hoe je verschillende zaken kunt koppelen. Het leeggekomen verzorgingshuis krijgt een zinvolle, nieuwe bestemming, mensen die moeilijk aan het werk komen krijgen weer perspectieven en de leefbaarheid in de wijk wordt verbeterd."

Dordrecht kampt al jaren met een 'Antillianenprobleem', vooral in de wijk Oud-Krispijn. Waarom?

Van Heijningen: "Midden jaren '80 kwam de eerste grote groep Antillianen naar Nederland. Daarvan is een deel in Dordrecht terechtgekomen. Dordrecht is een van de zes zogenaamde Antillengemeenten met een grote Antilliaanse gemeenschap.

Zij hebben het relatief goed gedaan, spraken goed Nederlands en maakten hun opleiding af. Ze zijn redelijk geïntegreerd. Dat geldt niet voor de stroom jongeren die recent gekomen is en is ingetrokken bij familieleden en bekenden. Zij spreken geen of slecht Nederlands en hebben geen opleiding. Het is deze categorie bijna kansloze jongeren die voor problemen zorgt, rondhangt, zich verveelt en – soms – niet terugdeinst voor het gebruik van extreem geweld. Sommigen hebben al een crimineel verleden op de Antillen. Ik sluit niet uit dat men hen bewust wegstuurt of al te gemakkelijk naar Nederland laat vertrekken. Men is ze liever kwijt dan rijk."

Hoe pakt de gemeente Dordrecht dit probleem aan?

Van Heijningen: "We maken ze allereerst duidelijk dat ze zich aan de regels moeten houden. Illegale onderhuur pakken we bijvoorbeeld hard aan. We willen voorkomen dat er te grote concentraties kanslozen komen waar we geen greep op hebben. Daarnaast proberen we ze een structuur te bieden in de vorm van onderwijs, werk en projecten als 'Thuis Op Straat' (TOS), zodat ze zich kunnen amuseren in plaats van vervelen. Verreweg de meeste Antillianen die hierheen komen, zoeken hier kansen die ze op de Antillen niet hebben. Dat kun je hun niet kwalijk nemen. Maar in de praktijk kunnen ze die kansen vaak niet grijpen door gebrek aan opleiding en een slechte beheersing van het Nederlands. Daar proberen we dus wat aan te doen. We willen ons best voor hen doen, maar dan moeten zij er blijk van geven dat ze met serieuze bedoelingen hierheen gekomen zijn."

Voor wat hoort wat? U zorgt voor huisvesting en een uitkering als zij in een onderwijs- of werkervaringstraject stappen?

Van Heijningen: "Binnen de huidige regelgeving kan dat helaas nog niet. Ik ben er erg voor om de druk op te bouwen en het verstrekken van een uitkering afhankelijk te maken van een opleidings- of sollicitatietraject. Er zijn nu te weinig wettelijke mogelijkheden om te korten op uitkeringen. Je moet een onderscheid maken tussen burgers met sociale of psychische problemen, die zorg nodig hebben, en burgers die voor 50, 80 of 100 procent kunnen werken. Die moet je een steun in de rug en soms een stevige duw geven. Gelukkig vindt er wat dat betreft een cultuuromslag plaats, maar er glippen nog te veel mensen door de mazen van allerlei regelingen door. Het GSB wil gemeenten meer slagkracht en beleidsruimte geven."

De overheid trekt zich terug. Kunt u als gemeentelijke overheid nog de regie voeren over processen in wijken?

Van Heijningen: "We zijn ervan overtuigd dat we als overheid niet per se alles zelf hoeven te doen. We proberen burgers, organisaties en bedrijven ruimte te bieden om zelf zaken aan te pakken. Als gemeente proberen we hen daartoe te verleiden en ons open te stellen voor hun initiatieven. Vroeger dachten we te snel dat we zelf het beste wisten hoe iets aangepakt moest worden, maar het GSB brengt daar verandering in. Het probeert mensen, bedrijven en organisaties kansen te bieden. Het gaat erom dat ze die kansen ook grijpen."

HENK DONKERS